

Семінарське заняття №2.

Тема: Товарне виробництво. Товар і гроші.

Загальні основи ринку.

Мета: систематизація та поглиблення знань студентів про історію розвитку бізнесу; визначення та характеристика морально-етичних особливостей відносин бізнесу із суспільством у цілому, із державою, споживачами, партнерами, працівниками та навколишнім середовищем.

План:

1. **Натуральне і товарне виробництво. Товар і його властивості.**
2. **Гроші в системі товарних відносин. Закони грошового обігу.**
3. **Умови формування і функціонування ринку.**
4. **Види ринків. Інфраструктура ринку.**

Ключові поняття: натуральне виробництво, товарне виробництво, суспільний поділ праці, товар, вартість, споживча вартість, мінова вартість, корисність, цінність, гроші, міра вартості, засіб обігу, засіб нагромадження, світові гроші, товарні гроші, кредитні гроші, грошова маса, , грошовий обіг, закони грошового обігу, ринок, інфраструктура ринку.

Теми рефератів:

1. Роль суспільного поділу праці в розвитку товарного виробництва і товарного обміну.
2. Натуральне виробництво та його місце в історії людства.
3. Товарне виробництво: умови виникнення та розвитку.
4. Золото як загальний еквівалент: історія походження та еволюція.
5. Теорії походження грошей.
6. Сутність та функції грошей: альтернативні теорії.
7. Криптовалюта: поняття, види та перспективи використання.
8. Ринкова інфраструктура та її значення для функціонування ринку.

Питання для активізації пізнавальної діяльності студентів:

1. У чому полягають відмінності товарного виробництва від натурального?
2. Які умови перетворення продукту людської праці в товар?
3. Визначити умови виникнення товарного виробництва.
4. Що означає поняття «економічна відокремленість товаровиробників»?
5. Що таке «товар»?
6. Які можна виділити властивості товару?
7. Чим відрізняється мінова вартість товару від вартості?
8. Чим видрізняється просте товарне виробництво від його розвиненої форми?
9. У чому полягає сутність грошей?
10. Охарактеризуйте основні теорії виникнення грошей.

11. Які функції виконують гроші в товарному виробництві?
12. У чому полягає суть закону грошового обігу?
13. Визначити умови виникнення ринку.
14. Які види ринків Вам відомі?
15. Назвати інститути та функції інфраструктури ринку.

Завдання та проблемні ситуації:

1. Чому у кінцевому підсумку саме золото, а не срібло чи платина, стало виконувати роль загального еквівалента?
2. На початку року обсяг грошової маси дорівнював 12 млрд грн. Протягом року уряд випустив в обіг ще 2 млрд грн. Чому дорівнює швидкість обігу грошей наприкінці року, якщо сумарна вартість проданих за рік товарів і послуг становить 126 млрд грн.?
3. Розрахуйте, скільки грошей було вилучено з обігу протягом року, якщо сумарна вартість товарів і послуг, проданих за рік, становила 420 млрд грн., швидкість обігу грошової одиниці в середньому за рік дорівнювала 7, а грошова маса на початок року – 64 млрд грн.

Література:

Основна: П-1, стор. 125-137; 140-152; 156-177; П-3, стор. 58-120; 256-285; П-5, стор. 67-86; 91-108; 119-156; П-6, стор. 107-170; 294-311; П-11, стор. 144-147; 216-220; П-12, стор. 113-150; 152-166; П-14, стор. 89-100; 101-116; 117-143.

Допоміжна: П-1, стор. 27-30; 68-76; П-5, стор. 29-35; 59-70.

Методичні рекомендації.

Розкриваючи перше питання, необхідно звернути увагу на те, що суспільне виробництво має різні форми свого вияву: натуральну і товарну, проаналізувати їх основні риси та відмінності. При відповіді на це питання, слід розкрити сутність поняття «товар», визначити та охарактеризувати його властивості, навести приклади

При відповіді на друге питання, слід виділити та охарактеризувати дві основні концепції, що пояснюють причини вимкнення грошей: раціоналістичну та еволюційну; пояснити сутність та основні властивості грошей. При розгляді даного питання бажано визначити основні функції та види грошей, пояснити, що гроші, як відомо, здійснюють постійний рух, що називається грошовий обіг, який здійснюється на основі властивих йому законів. Пояснити закони грошового обігу.

Готуючись до відповіді на третє питання, потрібно визначити сутність ринку як економічної категорії, розглянути його ознаки, проаналізувати умови формування і функціонування ринку: реальний плюралізм типів і форм власності та форм господарювання; здатність суб'єктів підприємницької діяльності впливати на рівень цін; розвинене антимонопольне законодавство, добре розвинена система економічного та

адміністративного регулювання економіки державою; надійність і доступність всебічної інформації про ринок, розвинена маркетингова діяльність; наявність ринкової інфраструктури; свобода господарської діяльності; інтегрованість національної економіки у світове господарство; наявність економічно доцільного доступу до джерел фінансування тощо.

Розглядаючи четверте питання, доцільно визначити основні види ринків: товарів, капіталів, праці, цінних паперів, валюти, природних ресурсів та проаналізувати їх специфічні особливості. Окремо слід зупинитись на понятті «інфраструктура ринку», розглянути її елементи, що включають в себе наступні підсистеми: організаційно-технічна (товарні біржі, оптові ринки, аукціони, сервісні центри, торговельно-промислові палати, ярмарки, транспортні комунікації, ріелтерські фірми, земельні аукціони); фінансово-кредитна (банки, фондові біржі, валютні біржі, фінансові небанківські інститути, страхові компанії, інвестиційні, пенсійні та інші фонди, ощадні каси, ломбарди і т. ін.); державно-регулятивні (законодавче регулювання ринкових відносин, біржі праці, ліцензування, оподаткування, митна система, державні фонди для сприяння діловій активності тощо); науково-дослідне та інформаційне забезпечення (науково-дослідні установи з вивчення ринкових проблем, консалтингові компанії, інформаційні центри та агентства, рекламні агентства, спеціальні навчальні заклади, юридичні контори, рекламні агентства і т. ін.).

Наприкінці відповіді, слід звернути увагу на те, що інфраструктура ринку покликана забезпечувати цивілізовані стосунки між суб'єктами через свої функції: правове та економічне консультування підприємств, захист їх інтересів у державних та інших структурах; страховий захист підприємницької діяльності; забезпечення фінансової підтримки і кредитування підприємств; підвищення оперативності, ефективності роботи суб'єктів ринку; створення умов для ділових контактів підприємців; сприяння матеріально-технічному забезпеченню і реалізації товарів і послуг; регулювання руху робочої сили; здійснення маркетингового, інформаційного та рекламного обслуговування.

